

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegraful este de două ori preștempanie: Dumineca și Joi. — Prenumeratul se face în Sabiu la expediția foiește prește la c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expediția. Pretinții prenumerațiunii pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nº 85. ANUL XIX.

Sabiu, în 24 Octombrie (5 Nov.) 1871.

Telegrame.

Pest' a 3 November. În sedintă de adunare a caselor deputaților interpellă Alesandru Mocioni președintele ministrului: de către astăzi ca ar fi la tempul său să asternă proiecte în privința cestuienii naționalităților și transilvane, care proiecte conduse de respectarea reciprocă a dreptului și de intelegeră despre interes echipabile, ar întări organismul statului contră periculorii venitori.

Vien' a 3 November „Pressa nouă”, nrul de sambată, spune că baronul de Kellersperg a subsemnat imperatului o listă de ministri. În aceea sunt sub presidiul lui Kellersperg că ministru de interne următoarele nume: Holzghehan de finanțe; Stremayer de culte; Clumetzky de justiție; Plener de comerț; Scholl de garde; eventualu Grocholsky de agricultură.

Programul lui Kellersperg desvăluie politica de complinare, intenționândă disolverea dietelor Bohemie, Carniolie, Austriei superioare, Galiciei și a Bucovinei.

(Hz. Ztg.)

Despre ce n'amu vorbitu inca.

Noi nu am vorbitu pâna acum despre unu lucru ce se întemplă în cea mai de aproape apropiare a noastră și despre căre's-a vorbitu pâna acum în multe diuinări române și neromâne.

Pentru că sa cunoștemu toti acestu lucru va fi de lipsă ai face unu istoricu scurtu;

Luni, a dou'a di după jubileul sebastu în anul acesta, se intrună o conferință, la carea, de către o scieam, luam și noi parte. În conferință acela s'a desbatutu întrebarea, ca ce e de facutu în situația politica, în carea ne aflăm, făci procederea de pâna aci nu ne duce la nici una scopu.

Dupa multe desbateri rezultă alegerea unui comitetu, carele sa se pună, pre cale privată, în corespondință cu inteligenția română și se ase că de ce pareri sunt bărbatii nostri în privința procederii noastre politice mai departe.

Spre a ajunge comitetulu mai siguru scopulu a îndreptat cîtră unu din bărbatii nostri inteligenți urmatoreea adresa, pre carea o publicăm acum și noi în totu cuprinsulu ei:

„Multu onorate domnule! În 4 ale curentei, pre căndu o parte însemnată a inteligenției noastre din diferite părți ale Transilvaniei se află la Sabiu, s'a tienutu și o consultare particolare confidentială, asupră trebilor noastre politico-naționale.

S'a constatatu și cu astă ocasiune aceea, ce toti simtimu: trebuie întîia de o mai desă comunicatiune de pareri între inteligenții nostri, s'a constatatu adeverulu, pre care toti ilu recunoscem, ca interesele politico-naționale ale poporului român din Transilvania, re clama acum dela inteligenția sea preste totu, mai multe semne de viață.

De-si acea adunare a noastră, satia cu momentositatea lucrului nu s'a simlitu competența a est din formă conversaților private, și a proiectă vre-unu modu de mancare; a voitul totu sa contribue la realizarea unei intelegeri, aceea, ce pote si este delorii sa contribue veri-care particularu.

Spre acestu scopu a alesu unu comitetu de 7, constatoriu din urmatorele persoane: Elia Macelariu, Ioane Hannia, Ioane Rusu, Dr. Ioane Nemesiu, Dr. Ioane Borcică, Dr. Demetru Racuciu și Visarionu Romanu, — care s'a indatorat, de a se adresă pre cale privată către toti bărbatii competenți ai națunei noastre și a li cere parerea în privința tienutei noastre politice în prezentu și viitorului celu mai de aproape, satia cu impregiurările, în cari ne aflăm.

Scopulu principalu alu acestui pasu este: a

găsi apoi din adunarea a celor pareri, modolu celu mai usioru și mai eficace pentru inițierea unei intelegeri și desvoltarea unei activități mai corespunzătoare intereselor naționale.

Avendu deci norocirea, a Te înnumeră între bărbatii de intelepcione și de maturitate politică, ni permitemu a Te rogă cu totu respectulu, să ai bucurate a-Ti dă opiniaunile dăile la urmatorele puncte:

1. De ore-ce nu mai adunare națională poate și competentă a se pronunci asupră conduitei politice a națunei: care, cugeti dta, c'aro fi modulu celu mai corespunzătoru pentru realizarea unei atari adunării în imprugurările actuali? *)

2. Ce adunare astă mai cu scopu sa se tienă, conferinția a inteligenției, congresul naționalu, ori ce?

3. Care sa fie locul adunării și cam pre căndu sa se conchiamă?

4. Cine, și în ce modu sa convōće adunarea?

5. Cine sa ia parte la adunare?

6. În casulu, cându tienerea adunării nu s'ară potea realiză, ce e de facutu totuși pentru ajungerea scopului?

Zelulu dtele patrioticu și naționalu, pre care ne-ai deprinsu să cunoșce atât de multu, nu ni permite a ne indoi, că ne vei onora cu increderea dta și nu vei refuza concursulu dta într'o cauză atât de momentosă și urgentă, cum este acela.

Reponsul M. on. dta vei binevoi a ni-lu trimită prin adresă Elia Macelariu la Sabiu, în cătu aru și cu potinția pâna în 15 Octobre cal. n. a. c.

Primesc. Te rogăm asigurarea stimei noastre deosebite. Sabiu 20 Septembrie 1871.

„Comitetul ad hoc”
(subscrierile.)

In urmă acesei adrese au sositu parerile. Pre cătu suntemu informații aceste au condamnatu mai unanim starea noastră de astăzi și cele mai multe mergu într'acolo ca comitetul naționalu, alesu de congresul național din 1861 este chiamatul a se pună în fruntea afacerilor naționale; dora unică parere a p. asesora consist. Petru Badila (unii dicu că și a d. A. Mocioni și Dr. Ratiu) a fostu pentru comitetul și conclusele dela Mercurea, carea după cum vedem a și fostu normativa pentru comitetul ad hoc, de ore ce acesta publică în „Gazeta Transilvaniei” nr. 81 următorulu Telegramu:

„Comitetul ad hoc s'a desfăcut de sens cu declaratiunea: com-ca pentru inițiativa politica națională numai comitetulu ** din 1868, alesu în Mercurea, este competența.”

La acela declaratiune oflămu din „Herm. Ztg.” ca comitetul ad hoc a avutu motivulu, ca situația politica nu s'a schimbatu într-o nimică dela 1868 în cîce și de aceea politica passiva e acum mai de recomandatul că atunci.

Abia înă a săpătul telegramu în „Gazeta Transilvaniei” și dela Brasovu ni vine articululu de mai josu, pre care lu producemu că o dovădă a celor ce amu disu mai susu despre parerile ce au sositu dela inteligenții din tierra.

Cine l'a imputerit uisa pre „comitetu” sa ne facă nouă românilor ardeleni o judecata asiă de scurta contra parerilor incuse, este o enigma (găcitorie) a enigmelor.

Tare și fără rezerva.

Unii conducători români dicu, cumca starea românilor de astăzi nu e asiă de rea încătu noi să ne aruncăm acum pre terenul activităției, și se silesco a ne convinge — că buna ora odinioară

*) Trebuie bine notat, că acestu punctu statoresc din capulu locului lipsă de o adunare națională și eschide de alta procedere.

**) Comitetul acela s'a desființat atunci în data de comisariul regescu alu Transilvaniei.

Schmerling — ca mai potem aștepta, altii fără dicu că nu ne suntu de lipsă adunări naționale s. a.

Este lucru tristu că căndu afirma ei acestea, pre toti cari aru si de opinii contrarie li facu vedoritori și sîarlatani s. a.

Cu totă acestea chiaru și sub temere de a fi expusi, și altoru insulte mai grele pre care ne-ai deprinsu a ni le audă adesea suntemu siliti și ne spune convingerile noastre, și adeca că noi suntem de parere contraria, și dicem, că nu numai că stămu reu, dară stămu mai reu decât ori căndu astă dată. Ca stămu asiă de reu nu este alta cauza, decât stagnarea în activitatea conducătorilor. Doveză despre acela suntu și pasii facuti de români din diverse părți, cari nu au facutu alta decât să urmăru simțiul loru celu bunu de a scăde poporul din apătă și care trăiesc pentru orice este de interesu naționalu. Dara este greu a face politica romană (?) în tempulu de satia, este fără greu; și nu faco nimică este mai reu, este tradare a intereseelor naționale ba chiaru moarte națunei. E pre adeverat, că de căndu cu dualismul, interesele naționalităților nu s'au considerat mai de felu; în acela posizione naționale româna respective fiu și de capacitate dimpreună cu cei mai de dădu măna a astău de bine de a nu intra activi în luptă, ci din contra a se opune dormindu. Dică dormindu și inca somnul mortiei, pentru că nu numai că poporul nostru nu scie nimică de acela trandava politica de moarte, pre care o cunoștemu sub numele de „passivitate”, dară ne adresămu chiaru către capacitatele acelea, cari au înscenat passivitatea și-i întrebămu: ce a-li lucratu în decursulu passivitathei? cari văro fostu măsurile de activitate în passivitate, provadute pentru casulu — ce s'a și intemplat — de a ni disolve guvernul comitetele alese la Mercurea. Intrebă acela — după mine — cu totu dreptulu, pentru că bărbatii mărturii politici trebuiau să se cugete și la asemenea procedura din partea guvernului. Cu ce a-li contribuitu dela Mercurea și pâna acum spre a desăptă poporul în privința politica? Vări ingrijită voi cei mari, cari ve tieneti de singuri alesi a conduce trebile naționale, macaru de deșteptarea poporului pre alta cale, că sa ve puteti radină astăi măne de densulu? — De că sunteti omeni de conștiință trebuie să marturisili, că tocmai voi noi într'o privință nici în ceea-lalta n'ati facutu nimică. Voi a-li facutu de națională a perdutu 4 ani din viață și nu asiă, că se sia remăsă macaru unde a fostu la 1867, din contra ea a mai datu indebetu, pentru că voi de poporul nu v'ati interesat de felu, iera strainii cu felu de felu de midilöce, și iertate și neiertate l'a dusu unde ia placutu. Ei bine! ce vi e passivitatea? vări să murili doi trei însă că martiri după nume a unei politici opozitionali, prii cari în 10—20 de ani sa perdeți poporul înregu? Bagăti bine de séma! de dragală martirului vostru, și setei de gloria, care credeli, că nu ve veti mai stemepră-o, noi nu vomu sa perim. Esiti toti căti ve credeti doctori intelepti la lopta cu strainii, nu luptati însă numai pentru idei vage, ci luptati pentru binele poporului, îngrijiti că poporul să româna alu vostru și nu alu strainilor și sa nu dea inderetu! A trebuit să vi-o spunu și acela, pentru că pre căndu d-vos tra credeti caprin cutare articolu — naționalu (?) mai multă prin invinsuirea sea decât prin obiectivitatea cu care vorbesc — aperiți poporul român, strainii lu duc la urmă, și alegendu elu pre cei mai mari contrari ai națunei române de deputati, exemplu alegerea din 10 Oct. în Hegigu, mai pote cineva sa dica că români din Ardéu n'au alesu? *)

*) Dara cei dela Mercurea nu au banchetat în prenume pre deputatul strain Bömcches? de cănd ne a-decembri bine aminte unu passivist a radicalu și una toastu.

ori döra credeti, ca numai döue trei persone din intelectualia compun corpului national? — Eata-ne starea, eata de ce romanii din mai multe parti strigaiesiti din passivitate! parasiti somnoul celu de morte!

Aceste consideratii a indemnau si pre intelligentia adunata in Sabiu a se pune in contiegeare cu intelligentia romana intraga despre modulu cum aru poté sa se adune o adunare nationale pentru a da mai multe semne de vietia. Eu dicu, ca cuvintele din urma suntu cuvinte de curtoasia, pentru ca dela Mercurea incéci noi n'amu datu nici macaro unu semnu de vietia politica. Asa dara nu „ciarlatanii“, nici „venditorii nationei“, ci omenii, cari vietuesc printre popor, omenii cu simtul curat român, omenii cari nu-si dau simtul national si patriotismul loru pre alu nici unui martiru, acesti omeni d'cu simtu lips'a de uno felu de activitate politica nationale. Da! vom starui sa simu activi, si sa parastim passivitatea a nomita prin jurnale opositiunale. Caci nu e opositionale de felu, ci mai curendu morta. La acésta ne indemna simtul nostru de esistintia, spaim'a ce ne cuprind, cându vedem cu ochii, caturm'a, prin neactivitatea nostra seu cum le place la unii conducatori, prin passivitatea nostra opositionale, ni se impunieza din di in di. Cumca nu este passivitate opositionale, e doveda si pasiul comitetului dela 4 Sept. din Sabiu, carele tocmai din causa caci nu se face ceea ce aru trebui sa se faca, a astutu de lipsa o adunare nationale, pentru ca i-a simtut necessitatea, i-a simtut dicu incaodata necessitatea; si cei ce afirma contrariul intre i-a simtut epistoleloru ce li se au adresatu, dupa cum nu se cuvine, mai cu séma la conducatori. Dovéda este insasi aceea epistola a comitetului din Sabiu, in care nu se dice nici unu ca óre fi-va necesaria seu oportuna, dupa cum volescu unii domni conducatori, ci considerandu imprejurările politice au prevedutu si aceea, ca in casu de a nu se poté aduná acésta adunare nationale, ce aru fi de facut.

Prin acestu pasu n'au voit comitetul altu, decatú ca si in casu negativu sa se ia mersurile necesarie pentru unu felu de activitate si sa nu mai recadem si dupa acésta intielegere in abisul iadului, dormindu si mai departe somnul dela Mercurea.

Nepasarea nostra asiá dara este cau'sa principala a stagnationei nostre politice si totu-deodata a miscarilor din tote pâtile printre romani. Indemnul de vietia a silitu pre fia-care român bine simitoriu a se smulge din lăriile mortiei si a se ingradit macaru in giorulu casei sele, indemnandu, lucru pre firescu, si pre alti frati ai sei a se apară si ei in asemenea modu de mortea ce-i amenintia. Si ce dicu conducatorii nostri? A-ti luat bani dela magari!! De felu nu, caci au treco tu tempurile lui Reichenstein si noi cari scriemu, puteti sa ne numerati, nici unulu nu umblam nici dupa diregatorii nici dupa bani, caci noue ne trebuie drepturi nationale, eluptate pre calu legala, mai departe nimic'a. Altii iera striga: Ciarlatani! — Se ne intrebam fia-care consientiu, si in locu sa pretendem pana si titluri de doctori, mai bine sa studiam a vorbi forte obiectiva, sa cautam sa explicam poporului legea municipalitatii, legea comunala etc. — de cari, ca si de alte lucruri nici unu jurnal de ale nostre n'au astutu de bine a se ocupat decatú forte supraficialu —, sa simu activi pentru popor, sa nu cautam gloria si patriotismul propriu in degradarea altora, caci pana ce-lui capace, nu o va luá-o nici odata celu necapace, si mai multi barbati capaci potu forte bine sa traiasca unulu lângă altulu fără batjocura.

Dealtmintrea chiar si conducatorii döra nu voro si avendu intențiea sa remana fără poporu; iera pre acesta nu-lu voro castigá cu ur'a ce o punu asupra altoru barbati, celu patienu, totu asiá de demni ca si eei, cari injura si degradéza pre tota lumea.

Conducatorii suntu neactivi fără margini; ormările acestei neactivitati cadu asupra bietului popor. Pre conducatorii nu-i invinuesc nimenea, caci suntu martiri, si mai scie Ddieu ce. O tempora! o mores!

Si cu tota nepasarea si neactivitatea nostra de pana acum, ce mai dicu unii conducatori? Ei striga in lumea larga: nu e de lipsa o adunare nationala, cum o proiecteza comitetul din Sabiu; sa simu fia-care ca si pana acum, insa sa simu activi prin adunari si la ori-ce ocasiune. Ei bine dominilor conducatori, d'apoi asiá de putienu cunoștei poporulu, nu sciti ca pre ce gradu de cul-

tura se asta, nu sciti ca serac'a lui Ia datu mai de jumetate in ghiare straine? Cum de in asemenea imprejurari i denegati si indreptariul moralu ce i lali poté da prin o adunare nationala? Au döra credeti, ca se voru aduce concluse, ce nu ve vinu la socotela? Nu trebuie sa ve temeti, caci déca ei voru fi multiamiti cu ceea ce li-ati pregatit pana acum aveți sa simi purtati in triumfu si ve voru da totudeodata o noua asigurare despre concursulu seu la purcederea ce a-ti observat o pana acum: la din contra ve va da instructiuni sa purcedeti pre alta cale si asiá sa ve scota din responsabilitate, ce a-ti purta-o continuându-ve activitatea de mai inainte, fara a-lu consultat tocmai acum, cându sia-care român simte necesitatea unei adunari nationale.

Ori-cătu de incarnat aru si cine va in öresi-

care parere a sea ce o profeséza in nomele unui

corpu intregu, este datoriu la cererea acelui corpu

a se lasa de densa, caci elu este numai organulu

corpusui. Si chiar déca corpulu moralu i-ară dicta a profesá alta opinione deusulu este datoriu a

se supune déca doresce a ramane si mai departe

organulu acelui corpu. Umblandu insa öresi-care

individu a simi pre corpulu intregu — fia cu ori-ce

midilóce — ca acel'a sa se tienă de parerea indi-

vidului, abusandu mai cu séma de incredere ce

corpulu l'a avut in acelu individu: atunci acelu

individu devine necredinciosu corpului si nemoralu,

caci intregul nu poate considera dorintele — de-

generate de multe ori in patimi ale partilor singu-

lare, — ci cauta binele generalu.

De aceea astadi mai multu de cătu ori cându tienem sa e de lipsa o adunare generale mai multu si inca cătu se poate mai ingraba. O dorim cătu de curende, pentru ca asemenea adunari nu se potu conchiamá in unu momentu, ci in luni de dile; iera alegerile dietali nu suntu de departe caci pana in primavera abia mai suntu 5 luni de dile si alegerile suntu la usia. Dara ce dicu unii conducatorii, cari aru dorit ca prin tienut'a nostra politice morta sa li consacramu politica loru de unici conducatori nationali? — Ei dicu, ca nu ne preséza nimicu. Asia nu-i preséza pre unii nimic'a, de cătu ambitiunea loru. Adeca sa nu decidem ce avem sa facem, pentru ca sa ni potem pregați poporulu, ci se simu mai bine cu mânile in siu si cându o si la adeca, vediendo-ne instremtorati si desperati sa-i strigam pre ei: Scapati-ne, ca voi suntem unicii, numai voi si ierasi voi, cei'a-lalți nu suntem si nu potu nimic'a. Dar' ce voru dice ei? Voru anunçati prin jurnale, ca in cutare causa nationala au plecatu in cutare missiune. Jurnalele voru tacé, fiindu ca n'are cine sa scrie. Pana atunci strajuii ni voru fi dosu poporulu la orna, iera martirii nostri voru strigá in lumea larga: odata nu fui acasa si ieta ce se intemplă. Hotii, ciarlatanii, etc. etc. ne jefuesc.

Ieta conducatori! ieta politica! ieta jurnalistica! ieta fericire nationala!

Brasov, Octobre 1871.

Unu nemultamit u starea trebiloru nationale.

Dict'a Ungariei.

In siedintia din 30 Octombrie se autentica mai intâi protocolul siedintei precedente. Presedintele Somssich anuncia ca deputatul St. Tóth si-a ascernutu protocolul alegrei; se tramite comitetului verificatoriu.

K. Tisz a: Inalta casa! Acele evenimente, care au rezultat din crisa, in care se asta cele-lalte regate si tieri ale M. Sele, ne silesuc a face acum'a deja pasi si a ne radicá vocea in afacerea acésta pentru chiarificarea situatiunei nostre de facia si prefigerea ideelor pentru aceea, ce avem d'a face pre viitoru. Veti aduce aminte ca nu numai eu ci si altii si-au exprimat de repetate ori ingrijirea, ca pre bas'a de facia a dreptului de statu poate urmá caderea, ca se poate periclitá continuitatea vietiei constitutionale din Ungaria prin lucruri, cari in urma suntu afaceri numai curata interne austriace.

Noi am spus ca urmarea va fi amestecul regimului ung. si crearea unei precedintie pre care regimulu acelui tieri poate dorit a se amestecat de asemenea in afacerile nostre, la ocasiunea data; si de óre-ce amestecul din partea nostra, se poate intempla din partea cealalta ca ur'a partitelor de acolo sa se indrepte in contr'a nostra iera nu in contr'a loru reciproce.

Noi am spus ca urmarea va fi amestecul

regimului ung. si crearea unei precedintie pre care regimulu acelui tieri poate dorit a se amestecat de asemenea in afacerile nostre, la ocasiunea data; si de óre-ce amestecul din partea nostra, se poate intempla din partea cealalta ca ur'a partitelor de acolo sa se indrepte in contr'a nostra iera nu in contr'a loru reciproce.

Eu cred ca, considerandu situatiunea asiá, nu potem trece cu vederea cele intemplete; cu atât'a mai pucinu cu cătu eu celu pucinu credu si-mi tien, ca, de si crisa ministeriale se va fini preste căte-va dile, crisa insasi nu se va potea delaturá asiá de usioru. Acésta e fas'a cea dintâi a unor lopte lungi si noi trebe sa ne temem, ca aceea ce s'a intemplat in Austria pana de facia si ne-a interesat si pre noi, va fi numai inceputul celor ce voru urmá in viitoru; e natur'a criselor de feliu acestei, ca acel'a, care pasiesce intre ambele partite că arbitriu vine cam de obsce in positione d'a cede dreptulu acum unei asem celei-lalte parti si a vetemá prin aceea cându pre un'a cându pre cea-lalta partita; si asiá dara, cu tóte care va fi resultatul finale pentru Austria, pentru noi va fi acel'a ca nu ne cästigam amicitia celei-lalte ci inimicitia ambelor partite. (Aplause viue la steng'a).

Ei, inalta casa, nu potu cugeta ca va fi vrenul, care tiene de corectu, că schimbările afacerilor interne ale Austriei sa influenteze decisivu continuitatea vietiei ung. constitutionale; eu nu cred ca va exista vre-unul intre noi, care pentru gloria efemera d'a decide si regimul ung. in afacerile Austriei, va espune Ungaria pericolului d'a decide intre alte eventualitati unu ministru austriacu in afaceri de ale Ungariei. Nu cred ca nu va tien fia-care de periculosu pentru noi, cându vr'a poporului austriace se suscita contr'a nostra. Déca o tienem inse de periculosu; dea logic'a faptelor a simi regimulu pre bas'a de facia a dreptului de statu — ceea ce astadi nu se mai poate nega — a face aceea ce a facutu, asiá dara nu esista altu modu de a delatura pericolul decatú acel'a de a se ingriji că situatiunea, prin care s'a provocat aceste pericole, sa se schimbe. (Aplause viue la steng'a)

Acestea e scopulu, in interesul căruia eu doresc a indrepta astadi cătra presedintele ministrilor o intercalare. Nainte de a cete acésta intercalare, voi a observa inca unu; si adeca aceea ca, tienendu amestecul regimului ung. de o calamitate, de unu reu, de periculosu, nu voi a judeca nici decatn asupra dreptlanei, in care s'a facutu amestecul. Déca s'ară si facutu amestecul chiar in dreptiunea contraria, o asu imputa, o asu tineea tocmai asiá de periculosu, dupa cum o tienem acun. (Aplause la steng'a). Nu compete noua a judeca, ca declamatiune ceha seu germanii austriaci au dreptu, trebuie sa nesunim intr'acolo că ei sa-si pota insasi resolvati afacerile loru. Asiá dara eu nu condamn direptiunea ci amestecul insasi.

K. Tisz a incepe dupa aceste motiveri a celi premisele intercalare si intreba in fine:

1. Crede dñulu ministru presied. ca pre bas'a de facia sustatorie a dreptului de statu e continuitatea vietiei constitutionale ung. asigurata vis-a-vis de aceea ce se poate intempla in cele-lalte state ale M. Sele?

2. Crede elu ca urmarile daunatióse ale iritatiunii si strafarilor din cele-lalte regate si tieri ale M. Sele se voru potea delatura dela patria nostra, deca amestecul regimului ung. se poate pre de o parte primi că precedentia pentru unu amestec in afacerile nostre si amestecul acesta ne face pre de ceealalta parte de inimicu patriei nostre acusi pre un'a acusi pre ceealalta partita si nemultamicea le irita a pasi in contr'a nostra cătra cei mai periculosi inimici?

3. Nu crede din contra ca aru si la tempu a ne pune pre bas'a uniunei personale si prin aceea aru face possibilu că continuitatea vietiei nostre constitutionale sa nu se pericliteze prin schimbările interne ale altoru state;

a face possibilu, că, nefiindu noi simti a ne

amestecă pentru delaturarea pericolului în afacerile lor interne, să nu aibă nici ei pretestu a vorbi în afacerile noastre interne; și că prin aceea să evităm totu ce aru putea suscita ur'a loru în contrănoastră;

a face posibilu că sa incetedie ori-care impedecamentu basat în dreptulu nostru de statu, care impedece pre cele-lalte tieri și regate asî potea regulă afacerile loru interne, pre lângă conservarea legaturei necesarie între părțile unui statu cu o autonomia de latitudine mare, care indestulese pretieră și imperiu;

a face posibilu că, ori-care direptiune va luă crisia eruptă în alte tieri ale imperiului, statutu ung. și tronulu ung. să aibă unu sprigiu și o potere asiă de tare și secura în cátu ei să remâna toto-dé-un'a nealiniști de ordinile și crisele erupte în alte state și asiă sa asigure atâtu spesarea patriei cátu și tronulu facia cu ori-care eventualitate.

Ministrul de justitia St. Bittó ascerne unu proiect de lege despre regularea definitiva a comunelor contractualiste și róga cas'a a transpone acestu proiectu sectionilor indată după desbaterea proiectelor de lege urbariale; afara de aceea elu róga cas'a a desbată cátu mai ingraba proiectul de lege despre executarii judiciai.

Diu'a și óra siedintiei prossime se va publica pre calea obicinuita.

Legea comunale.

(Articol de lege XVIII. din anul 1871 despre regularea comunelor, sanctionat în 7 Iuliu 1871, promulgat în amendouă camerele Ungariei în 10 Iuliu 1871.)

(Urmare.)

§ 27. În contră tuturor decisiunilor vata-motrie ale comunei, interesanii potu dă recursu, în terminu de 15 dile dela publicarea legală, re-spective dela admanuare, la municipiu, și de acolo în 15 dile la ministrul de interne.

In decisiune totu déun'a trebuie sa fia expresu-pusu, cumca decisiunea se pote apelă numai fără a impedece executarea ei (extra dominium).

In lips'a acestei clausule decisiunea se pote apelă cu impedecearea executării (intra dominium).

§ 28. Municipiulu, afara de cauzele enumo-rate la §-lu 26 și apelate în intileșulu §-lui 27 numai, în acelu casu se pote amestecă în afacerile interne ale comunei, déca representanța comunei i cere și pretinde intervenirea său ajutoriului seu.

La casu contrariu comuna pote cercă remediu la guvern.

§ 29. Statulu comunei nu pote fi contrariu legei, ordinatiunilor guvernului și ale jurisdicțiunii în vigore; și de a se substerne indată municipiului și numai după aprobarea acestuia respicata său pre tacute se pote execută.

§ 30. Statutulu, care e contrariu ordinatiuni din §-lu 29, e de a se nulifică prin municipiu.

Déca municipiulu nu s'a declaratu în adunarea generală prossima, ce urmăzu după substernere, statutulu se consideră că aprobatu.

Decisiunea nulificatorie a municipiului se pote apelă la ministrul de interne.

§ 31. Singuraticii potu recură pentru modifi-carea statutelor vatemotorie la comuna, și în con-tra decisiunei vatemotorie a comunei, aduse în a-cestu obiectu, la municipiu, și de acolo la ministrul de interne.

§ 32. Comuna nu pote face obiectu de des-bateră si decisiune din ordinatiunile municipiului si ale organelor lui competente, relative la adminis-tratiunea publică de statu și municipale și este obligata a le executa neconditionat.

§ 33. Cetătilor cu consiliu regulat primescu ordinatiunile municipiului nemidiplocitu și eschisivamente prin vice-comite, iera comunele mici și mari prin oficiulatul cercuale (despartimental), și rela-tive la aceste vinu în atingere cu municipiulu în calea acestor organi municipali.

CAPU IV. Despre reprezentatiunea comunale.

§ 34. Comuna exercează dreptulu autonomiei (guvernării) de sine prin corporatiunea sea repre-sentativă.

Corporatiunea representativa constă pre jum-e-tate din alesii publicului alegatoriu; iera pre diume-tate din acei civi ai patriei maiorenii, locitorii său

posesori comunitari, cari platescă cea mai multă dare directă de statu.

§ 35. List'a representanților cari nu vinu sub alegere se rectifică (corege) în totu anulu.

Rectificarea se face pre bas'a aratările de dare în comunele mici și mari prin sub-prefectu (szolgabíró), iera în celalită cu consiliu regulat prin o delega-tiune alăsă de corporatiunea reprezentativă.

Delega-tiunea în dile despu și publicate și tiene siedintele publice, și despu procederea sea face raportu motivatul corporatiunei reprezentative.

La stabilirea listei și ordinei se compută nu-mai darea directă de statu a averei din comuna și din teritoriul ei, și a venitului trasu în comuna și teritoriul ei; mai departe:

se compută indoitul darea directă de statu a profesorilor dela institutile de invetigamentul de statu confesionali și private, a invetigatorilor popu-lari, a membrilor de academii scientifice, a re-dactorilor de lòte periodice și diuarie, a preotilor, a membrilor interni și esterni dela camerele indus-triali și comerciali, asemenea și a doctorilor, ad-vocatilor, medicilor, inginerilor, apotecarilor, (farmacistilor), chirurgilor, montanistilor fore-starilor și a economilor (gazdasztek) provediuti cu diploma valida în statulu unguresco.

In darea de statu a barbatului său a parinte-lui e de a se compută darea de statu a femeii, cum și a pruncilor minori, déca elu administrăza averea femeii său a pruncilor minori.

Cându doi său mai mulți platescă dare de statu de asemenea coantătate, între acesti a decide sòrtea; înse cându vine înainte acestu casu într-o individu de aceia, dintre cari unul aru ajunge în corporatiunea reprezentativa în urmă darei de statu es-tolate simplu, iera cel'a-laltu în urmă darei calculate indoitul: cestu din urma are antaietate.

§ 36. Nu se pote luă în lista:

a) celu ce s'a condamnat pentru vre-o faptă criminale, dela publicarea sentenției condamnatore pre cátu tiene pedéps'a;

b) celu ce tiene în arenda bunurile publice ale comunei, său sta în alta rela-tiune contractuale cu comuna';

c) ostasii, cari servescă în faptă în statulu ar-matei (marinei belice) cum și militarii (honvédek) în statulu activu;

d) functionarii de statu și municipali déca nu platescă alta dare în comuna afara de darea după salariile loru. —

§ 37. Numerulu representanților comunali lu norméza numerulu populationei, adeca după totu 100 de suslete se alege unu reprezentante.

Inse numerulu totu alu representanților alesii și nealesi în comunele mici nu pote fi mai mic decătu 10, mai mare decătu 20, în comunele mari mai mic decătu 20, mai mare decătu 40, în ce-tati cu consiliu regulat mai mic decătu 40 și mai mare de cátu 200.

Alegerea representanților, déca numerulu totalu alu alegatorilor comunali trece preste 600: se face după cercuri, iera déca nu: in massa.

In cátu unu cercu alegatoriu nu potu sa fia mai puini decătu 200 și mai multi decătu 600 alegatori.

Cercurile electorale sa forméza prin corporatiu-ne reprezentative.

Unu cercu electoral alege după potintia în numero cu parechia numai atât'a reprezentanti, căti se vinu pre cercu din membrii supusi la alegere ai corporatiunei representative după proporcionea, în care stau alegatorii cercului către toti alegatorii; totu cu acesta ocazie acolo, unde alegerea sa face in massa, suntu de a se alege membri suplementari pâna la 1/4 parte din numerulu totalu alu repre-sentanților alegundi; iera acolo, unde alegerea se in-templa după cercuri, in cercurile singuratici e de a se face și alegerea suplementilor după numerulu repre-sentanților alegundi acolo, înse asiă, cătu fia-care cercu sa aléga celu pucinu 1 membru suplente.

§ 38. Alegatoriu comunale e:

a) totu locitorioru comunale de 20 de ani, déca deja de doi ani platescă in comuna după avereă său venitului propriu darea pamantului, a venitului casei, său darea castigului personalu; înse celu ce nu platescă alta dare decătu cea a castigului per-sonale numai în acelu casu, déca nu sta sub po-testate de domn (gozdai hatalom);

b) mai departe ori-ce corporatione, institutu, so-

ciatice și firme, déca posedă in comuna avére ne-miscatória si după aceea platescă dare (§ 40);

c) strainii cari cado sub dispusetiunea § 19, său facutu destulu dispusetiunilor lui.

§ 39. N'au dreptu de alegere:

a) ostasii, cari servescă în faptă în statulu ar-matei (marinei belice), precum și militarii in statulu activu.

b) cei ce suntu in prisone prevenetiva pentru vre-o faptă criminale;

c) cei ce s'a condamnat pentru vre-o faptă criminale dela publicarea sentenției condamnatore pre cátu tiene pedéps'a;

d) cei ce suntu sub concursu (criada);

e) functionarii de statu și municipali, déca nu platescă in comuna alta dare, de cătu darea după venitul salariilor loru.

§ 40. Minorenii și cei de sub curatela, cari posedu in comuna avere nemiscatória, se prezinta la alegere prin tutori, respective prin curatoru, iera femeile, corporatiunile, institutile, "societătile", firmele asidere cu avere nemiscatória in comuna, prin plenipotentiatiu.

Altintre dreptulu de alegere se pote exerce numai prin indreptatitul să numai in persona.

§ 41. List'a alegatorilor, și inca unde suntu cercuri electorale, după cercuri electorale, o com-pune unu comitetu esmisu prin corporatiunea repre-sentativa din registrele de dare de pre cei mai de aproape doi ani decursi si din alte date.

List'a compusa in ordine alfabetica se expune in cinci dile spre vedere la cas'a comunale și se rectifica prin comitetul esmisu pre bas'a observa-tiunilor intrate in alte 5 dile urmatore.

Primari'a publica prin spunere, afisul (placatu) său in altu modu usitat: ca in care di se pote privi list'a numerilor și pâna cându se potu dă observa-tiunile.

§ 42. Se pote alege de reprezentante comunale:

in comunele mici și mari fia-care locitoriu comunal maioren, care are dreptu de alegere in inteleșulu §§-loru 38 și 39 cu excep-tiunea acelor's, cari tiene în arenda beneficiile publice ale comunei său stau in alta rela-tiune contractuale cu comuna';

in cetati (orase) cu consiliu regulat tu totu insu-lo, care este indreptatit la alegere de deputatul dietale, déca totu-odata scie scrie si celi.

§ 43. Membrii corporatiunei representative, cari vinu sub alegere se alegu totu la trei ani pre 6 ani.

Dintre cei alesi cu ocasiunea prima la aspira-re celor trei ani primi, ieșe afara totu membrul alu doile prin tragere de sorte facuta separatu pen-tru fia-care cercu electoral.

Iera pre venitoriu totu la 6 ani voru es'i su-plentii (§ 44) si aceia, cari au implituit déjà cei 6 ani prescrisi.

Tragerea sortiei o trage presedintele in aduna-rea generale.

Reprezentanții repasiti se potu realege.

§ 44. Celo ce si perde stacea de repre-sentante in urmă decisiunei nulificatore a comitetului verificatoriu (§ 53), mai departe celu ce intr'aceea móre, său si perde capacitatea reprezentante (§ 39, b, c, d), său sa alege de primarii comunale si in fine celu ce abdice dela reprezentatiune, locul acelui'a — déca a intrat in corporatiunea repre-sentativa pre bas'a contributiunei — lu occupa că membru suplentu celu ce urmăza in ordine că plati-toriu de dare mai mare; déca mandatulu si l'a capetatu prin alegere, locul lui lu occupa după or-dine membrulu suplentu, care a capetatu cu oca-siunea alegerei mai multe voturi.

§ 45. Celo ce s'a alesu de reprezentante in mai multe cercuri electorale; reprezinta cerculu de-semnatu de elu insusi; iera locul lui se imple prin membrulu suplentu urmatoriu in ordine.

§ 46. Déca sa alege unu care dejá, e membru alu corporationei representative pre bas'a contributiunei, si si pastră calitatea de membru alesu, in locul lui pasiesce celu ce urmăza in ordine că platitoriu de dare mai mare.

§ 47. Diu'a de alegere:

se desige in comune mici și mari prin supre-fectu (szolgabíró), in cetati cu consiliu regulat prin vice-comite.

Terminul se pote def ge numai după ce s'a

compus respectiv rectificat (§ 35) și publicat listă celor ce plătesc mai mare dare.

§ 48. Alegerea se întempe prin cedulice (bilete) de votare pre lângă însemnarea publică a numelui votanților.

Déca cedulica de votare conține mai multe nume, decât căi membri este indreptată a alege comună, respective cercul electoral, numele scrisă în urmă nu se iau în socotă.

Déca dintre aceia, care este-modu aru și aleși cu numerul celu mai micu al voturilor, mai mulți au capetă voturi egale, despre aceea, ca care să fie reprezentante: decide sortea trasa prin presiedințele alegerei.

§ 49. Alegerea în massa, că presiedinte electorală:

o conduce în comună mici și mari suprefecți (szolgabiró);

în cetate cu consiliu regulat vice-comitele — în casă de impiedecarea acestora, suplentii delegați spre acestu scopu prin jurisdicție;

înălțarea după cercuri, căte unu delegat al corporației reprezentative că presiedinte electorală.

Alegatorii la începutul alegerei desemnă lângă presiedinție 4 barbati de încredere dintre sine.

Déca nu vrea a se folosi de acestu drept, prebarbati de încredere i denumește presiedințele.

§ 50. Alegerea într-o comună, și unde sunt cercuri electorale, întâiunii cercu electorale nu pot fi tineri mai multe de o zi. În cetate se începe la 8 ore dimineață și se termină la 6 ore seara; în comună se începe și se termină în tempul defileu și publicat conformu prescrierelor celu pucinu cu 8 dile mai înainte prin suprefectu (szolgabiró).

Dela acestu terminu încolo nu se mai potu primi voturi.

Alegerile trebuie să se termene în 3 dile pentru totă cercurile comună singuratică.

(Va urmă.)

Societatea academică română.

(Sectiunea filologică.)

Siedintă din 4 Septembrie 1871.

(Urmare din nr. tr.)

D. Sionu dice că proponerea domnului Odobescu își pare că merită totă atenția societății. Societatea, când a facut regulamentul în 1869, a avut în vedere că dictionarul să se lucreze principialmente către o comisie de trei membri, ca apoi în 1870, vedindu că — această comisie reducându-se numai la doi membri — lucrarea mergea încet, a venită ideea să distribue lucrarea la mai mulți din membri. Cu această să crea o situație nouă. Membrii colaboratori au lucratu pote după o sistemă diferita de aceea a d-lor Massim și Laurianu; cu totă acestea ei suntu acum pusă în poziție de a vedea materialele loru transformatu, pote chiaru respinsu, atunci eata că pre de o parte membrii comisiunii suntu fatalmente siliti a face unu actu de puterea politicii, și pre de altă membrii colaboratori să simtă atinse susceptibilitatea și amorea loru propria. De aceea conclude dicendum că se asociază cu proponera domnului Odobescu.

D. Romanu observă că lucrarea dictionarului să a facut după planul trasu de regulamentul societății, că d-lui se impacă cu sistemă aplicată de comisiunea lessicografică, fiindca o asta foarte rationabile. Singură reflexiune ce-i vine să facă astăzi, este aceea că și chiaru revisiunea din 1870 să a facut fără regula căci mai întâi trebuie să se termene totă lucrarea și apoi să se revisuiască.

D. Massimu respunde la proponerea domnului Odobescu dicendum că lucrarea să a facut după opinioane și decisiunile societății, luate atât prin regulament că și prin discusiunile din anul trecutu, că aru și absurd să se schimbe planul odată admis, și că nu-si închipuiesc cum insă domnul Sionu ar secură inconsecvenția societății de a-si schimbă astă de rapede planul; dice că, de amu adoptă proponerea domnului Odobescu, amu face din proiectul de fată o opera imprestabilită, care ne-aru expune la derisiunea publicului cunoșterilor alu decisiunilor luate de noi în trecutu; de aceea d-lui o respinge.

D. Odobescu replica că prin admiterea proponerii d-sele nu crede a expune pre societate la

nici unu ridiculu, căci nu vede cum ca aru și en tolu a se desdice, urmandu de acum înainte sistemată pre care societatea academică o adoptase chiaru dela fondarea ei. În adeveru, în 1867 societatea academică, cărei lucrarea unui dictionar român și este impusă atât prin legătura Zapă cătu și prin instituirea ei, a cugetat la mădilcoale cele mai nemerite spre a face o asemenea lucrare.

Indată a venită la ideea pre care domnul Odobescu o crede înca și astăzi cea mai nemerita, de a adună mai întâi materialele multiplu pentru dictionar și din acel material a elaboră apoi opera definitiva. Publicația de premii s-au făcut de atunci pentru adunarea de materiale, însă a trecutu unu anu, au trecutu doi și materialul doritu năsositu, atunci societatea să a îngrăditu și a decisă a face densă ceea ce nu face publicul literat. Temendumă că toți membrii ei împreună nu voro să mai gelosi la adunarea materialului decât literatii străini societăției, a decisă să lase acăstă lacrare asupra unui număr de trei, apoi de două persoane, care arăta mai multă bună-vointă și îndemnări mai speciale pentru astăză ingrădită labore; astfelui să a instituit comisia lessicografică și să a facut regulamentul care prevede mai alesu întocmirea și retribuirea acelei comisii.

Membrii comisiei, adeca d. Laurianu și Massim, s-au pusă indată pe lucru și, în sesiunea anului trecutu, au adusu cinci căle tiparite din proiect. Procesele verbale ale acelei sesiuni stau fătă spre a dovedi cu căta mirare și recunoștință să a primitu de către societate acăstă prima tentativă. Societatea să a simțită fericită vediendu că în fine a spusă sa pasărește pre calea ce i era impusă. Efectul acestei prime încercări a fostu atât de puternicu, încât de indată a trasu în emulationalu pre alti membri ai societăției la lucru, și este-tempu ne vedem u în față unui număr de destul de insenmătu de litere din alfabetu, său pre deplinu lucrare său aproape terminată de către mai mulți colaboratori.

Ce suntu ore acele manuscripte diverse, care ne-an venită și ne suntu promise, déca nu unu materialu de dictionar, precum să a cerutu în proiectu primitu și potemu crede că chiaru în condițiuni cu multu mai satisfacătoare? Sa profităm dura de acestu materialu spre a studia în trensul ideile și procederile lessicografice ale literatilor noștri și acăstă nu o potemu face decât tiparindu teztele loru celu putinu intr'unu număr redus de exemplare. Apoi culegandu din trensele și de pretutindeni ce ni se va pară mai apropiat cu trebuințele naționalei, să facem dictionarul academic.

Pentru domnul Odobescu este unu faptu neindoirosu că dictionariu perfectu nu poate fi deodata din societatea academică că Minerva din capulu lui Joe: lucrările pregătite fiindu dura indispensabile d-lui sustine că este multu mai bine că ele să fie făcute de mulți în deplina libertate, și apoi impune, în diversitatea loru, la critica publicului, în fine d-lui invita pre domnii membrii ai actualei comisiuni lessicografice să nu facă din acăstă o cestiu de amore propria și de susceptibilitate; se consideră și d-lorū ca, de vreme ce au declarat și în prefața d-lorū și în desbaterile noastre cum că proiectul tiparit să consideră că o opera a d-lorū, luându asupra-si totă respondere dinaintea publicului; este dreptu că și cei-lalți conlucratori la proiectul de dictionar să se bucură de aceleasi prerogative, adeca să-si poată arăta publicului opera d-lorū, astfelui cum o su conceputu și o au executat.

(Va urmă.)

Concursu.

Devenindu statuine de parochu din materă Oresti-ora de Josu și filia Buciumu în vacanția cu acăstă se scrie concursu pâna la 8 Noemvre a. c.

Emolumentele suntu dela matra:

1. o ferdele cucuruzu smicuratu — său două ferdele cu tuleu — dela totă familiă;
2. pamentu aratoru de 20 ferdele semanatura — și unu fanatiu de 1 caru lenu precum și folosirea Cimitierului;
3. casa parochiale dela filia;
4. asemenea căte o ferdele cucuruzu său 2 cu tulei dela fia-care familie;
5. pamentu de 5 ferdele semanatura și folosirea Cimitierului.

Doritorii de a competă la acăstă statuine instruindu-si concursele loru în sensulu Statutului organicu pâna

la terminulu susu scrisu au a substerne scaunul protopopescu alu Oresciei.

Orescie 15 Oct. 1871.

In contielegere cu ambe comitele parochiale.

Nicolau Popoviciu, protopopu.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statuinei invetatoresci din comunele Vaideiu și Balomiru cu acăstă se scrie concursu pâna la 1 Noemvre a. c.

Emolumentele pentru Vaideiu suntu:

1. 120 fl. v. a. lefa — cortel naturalu — și lemnele debuinciose;
2. 80 fl. v. a. lefa — cortel naturalu și lemnele de lipsa.

Doritorii de a ocupă ună său altă din aceste statuine au a-si asterne petițiunile loru cu documentele necesare pâna la mai susu scrisulu terminu — în sensulu Statutului organicu la scaunulu protopopescu.

Orescie 15 Oct. 1871.

N. Popoviciu, protopopu.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetatorescu cu salariu anualu de 400 fl. v. a., devenită vacanță la scolă capitolă normală gr. or. a tractului Dobrelui Dobră, se deschide concursu pâna în 14 Noemvre a. c. v.

Doritorii de a ocupă acestu postu suntu avisati a-si tramite recursele, instruite în sensulu Statutului org. subsemnatului comitetu protopresbiteralu pâna în terminul mai susu indicat, documentându: ca, suntu români de relegea gr. or. — ca, au absolvit gimnasiulu superior, și pedagogia ori teologia în institutulu pedagogico-teologicu archiepiscopal din Sabiu, și în urmă ca, au o portare morale nepătata.

Comitetulu protopresbiteralu al tractului Dobrelui greco-oriental.

Devă, 17 Octobre 1871.

prin Ioanu Papiu, protopopu.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statuinei de invetatoriu la scolă poporala gr. or. din comună Bosiorodu, se deschide concursu, cu terminu pâna în 1 Noemvre a. c.

Emolumentele suntu: 200 floreni în val. austri, 10 ferdele bucate, cuartiru și lemne de incaldită.

Doritorii de a ocupă acestu postu, au sa-si astere- na concursele loru instruite cu documentele necesare subscrisului, pâna la terminulu mai susu insenmatu.

Hatiegu, în 4 Octombrie 1871.

Ioanu Ratiu, protopopu.

(3—3)

Eredită.

Anghelu Siandru de religiunea gr. or. nascutu în Sadu, carele de 7 ani a parasită pre legiuitora sea socia Elena a nascuta Stoică totu de acolo, se citează prin acăstă, în urmă actiunei numitei sele socii pres. la 14 Oct a. c. a se infatisă înaintea subsemnatului foru matrimonialu, căci din contra după espirarea unui anu și o dînda datulu de fată se va luă în pertractare amintită acțiune și se va decide la intielesulu canonelor bisericei orientali ortodoxe și în absență lui.

Sabiul, 15 Oct. 1871.

Scaunulu protopr. gr. or. tract. II
alui Sabiului.

I. Popescu, protopresb.

(2—3)

ANUNCIU.

Amu onore a face prin acăstă cu-noscutu, cumea cancelari'a advocaturei mele, se va află din prim'a Noemvre a. c. incolo, în Cas'a Nr. 327 piati'a cea mare, deasupr'a boltei Misselbacher.

Sabiul, 15 Octombrie 1871.

Victoru Sill,
advocat.

(3—3)